

ZÁPISNICA

Komunitný plán sociálnych služieb mesta Trnavy na roky 2021 – 2025 s výhľadom do roku 2030

Pracovná skupina: Osoby so zdravotným znevýhodnením
Téma: **Vzdelávanie detí s ťažkým zdravotným postihnutím**
Dňa: **24. október 2023**
Miesto: zasadacia miestnosť MZ mesta Trnavy, Ulica Hlavná 1, Trnava

Prítomní:

E. Nemčovská, I. Huňavá, M. Špernoga, Z. Kráľovičová, M. Vrždáková, M. Mršťáková; I. Keszlerová - **Mesto Trnava**; L. Chudá – **Komisia sociálnych vecí a zdravia MZ Trnava**; K. Kúdelová – **OZ Na trati, Š Špecializované zariadenie pre deti s poruchou autistického spektra**; S. Záhorová – **OZ Spoločnosť pre zmysluplný život, Denný stacionár AutiSvet**; V. Gyürke – **TENENET o. z.**; M. Makýšová – **Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava**; M. Billíková – **Arabeska Nitra - Slovenská spoločnosť pre rozvoj špeciálnej gymnastiky, športu a tanca mentálne postihnutých**; J. Reisingerová – **Sýkorka, n. o.**

Program:

1. Vzdelávanie detí so zdravotným postihnutím.
2. Pomoc rodinám s dieťaťom so zdravotným postihnutím formou dobrovoľníctva.
3. Odľahčovacia služba.
4. Možnosti zisťovania početnosti skupín detí a mladých dospelých so zdravotným postihnutím podľa druhu postihnutia.

Stretnutie pracovnej skupiny zameranej na pomoc osobám so zdravotným znevýhodnením iniciovalo OZ Na trati. Hlavnou témou diskusie bolo vzdelávanie detí so zdravotným znevýhodnením, osobitne s ťažkým zdravotným postihnutím („ŤZP“), poruchou autistického spektra.

K. Kúdelová uviedla diskusiu stručným konštatovaním o podstatných ustanoveniach novelizovaného zákona o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a Ústavy SR. V zmysle platnej legislatívy má každý **právo na primerané bezplatné vzdelanie, školská dochádzka je povinná a i., avšak vykonateľnosť** týchto ustanovení **sa nedá zabezpečiť**.

Pravidelné vzdelávanie detí s autizmom v škole vytvára príležitosť k ich osobnému rozvoju a prispieva k socializácii. Vytvára tiež priestor pre to, aby sa rodičia mohli plnohodnotne uplatniť v bežnom živote. Umožňuje im zamestnať sa a poskytuje odľahčenie od náročnej starostlivosti o autistické či mentálne postihnuté dieťa. V praxi sú tieto možnosti sebarealizácie rodičov výrazne obmedzené.

V Trnave sa nachádzajú celkovo tri základné školy vzdelávajúce deti s ŤZP – Spojená škola UI. Čajkovského, Spojená škola UI. Beethovenova, Spojená škola UI. Lomonosovova. Deti s autizmom sa môžu vzdelávať v škole na UI. Čajkovského a Lomonosovova. **Školy nemajú postačujúcu kapacitu vzdelávania.** Obyčajne sa vzdelávanie dieťaťa realizuje v špeciálnej škole, aj to iba v rozsahu pár hodín týždenne alebo individuálnou formou. Mnohí rodičia, zvlášť matky, vzhľadom na osobité požiadavky vyplývajúce z diagnózy dieťaťa sú nútení stať sa nepretržitými opatrovateľmi dieťaťa bez možnosti odľahčenia od starostlivosti. Rodina sa dostáva často do finančných problémov, izolovanosti a pod ťarchou okolností sa rozpadá.

Ako príklad dobrej spolupráce základnej školy, ktorá vzdeláva zdravé deti aj deti s ŤZP, K. Kúdelová uviedla Základnú školu s materskou školou Bánová – Žilina. Predpokladá sa, že až **90 % rodín je nútených pre ťažký zdravotný stav dieťaťa využívať výlučne opatrovanie**, dieťa sa nevzdeláva v škole.

K. Kúdelová okrajovo spomenula možnosť odľahčovacej služby formou **HomeSharing-u**, o ktorej bude skupina diskutovať na ďalšom stretnutí.

S. Záhorová uviedla, že **chýba program pre rodičov**, ktorý by obsahoval ich podporu. Rodičia detí s autizmom nemajú možnosť odľahčenia od starostlivosti, nakoľko deti nie sú vzdelávané pravidelne a v rozsahu väčšieho počtu hodín. Uviedla tiež, že doposiaľ nie je rozpracovaný ani program rozvoja dobrovoľníctva pri odľahčovacej starostlivosti o osoby s ŤZP.

M. Špernoga, vedúci odboru školstva, mládeže a športu Mestského úradu v Trnave uviedol skúsenosť, že vzdelávanie detí s ŤZP Špecializovaného zariadenia pre deti na Ul. Podjavorinskej je zabezpečené dochádzaním pedagogičky zazmluvnenej na dohodu o vykonaní práce do zariadenia. Uviedol, že Mesto Trnava nemôže byť zriaďovateľom špeciálnej školy. **Takýto typ školy zriaďuje príslušný okresný úrad, Regionálny úrad školskej správy, resp. školy môžu byť ďalej súkromné alebo cirkevné.** V prípade, že škola bude zriadená, Mesto Trnava ju môže podporiť z prostriedkov podielových daní.

Už pri tvorbe Komunitného plánu sociálnych služieb mesta Trnavy bolo konštatované, že dotknuté orgány, samospráva ani iné subjekty nemajú prehľad o skutočnom počte osôb so zdravotným znevýhodnením podľa druhu znevýhodnenia ani podľa veku zdravotne znevýhodnených osôb, nakoľko takúto evidenciu systematicky nevedú. Štatisticky podložené dostupné údaje sú tie, ktoré sa viažu na poskytovanie peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP. M. Špernoga navrhol v prípade potreby osloviť Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím a pokúsiť sa získať dáta o početnosti znevýhodnenej skupiny podľa možnosti na úrovni mesta.

V. Gyürke je dlhoročným členom pracovnej skupiny pre pomoc ľuďom so zdravotným znevýhodnením na národnej úrovni. Konštatoval, že zavedením integrácie detí sa problém s ich zdravotným znevýhodnením vrátil späť do rodín. **Potreby aj možnosti týchto rodín sú na národnej úrovni zmapované.** Poukázal na existenciu rodičovského **občianskeho združenia Platforma rodičov detí so zdravotným znevýhodnením.** Včasná intervencia je poskytnutá však len 10 % rodičov, pedagógovia v školách sú málo pripravení na vzdelávanie detí s diagnózami. Deti s ŤZP často žijú v jednorodičovskej rodine s finančnými problémami. Prízvukoval, že pre deti s postihnutím a ich rodiny je podstatné hneď **od narodenia poskytovať fyzioterapiu dieťaťa a včasnú intervenciu.** Súčasne je potrebné priebežné **sprevádzanie rodiča aj súrodencov dieťaťa.** Systémovo je podstatná **spolupráca ministerstiev školstva - práce, sociálnych vecí a rodiny - zdravotníctva.**

Prvá zástupkyňa primátora Mesta Trnavy E. Nemčovská konštatovala, že samospráva v tejto oblasti musí suplovať štát. Prítomným predostrela, aby spracovali **návrh efektívnej a udržateľnej pomoci deťom s ŤZP a ich rodinám**, ktorý môže byť finančne podporený aj prostredníctvom rozpočtu Mesta Trnavy. Ponúkla pre prvotné aktivity priestory existujúcich Trnavských klubovní so zámerom vytvoriť **klubovňu pre zdravotne znevýhodnených.** Zástupcovia rodín s deťmi so zdravotným postihnutím uviedli, že predovšetkým by uvítali priestory pre odľahčenie od starostlivosti, avšak opätovne sme sa v diskusii vrátili k problému, ako v čase odľahčenia zabezpečiť starostlivosť o dieťa.

E. Nemčovská vyzvala prítomných aj o zdieľanie skúsenosti, návodu na prácu s rodičmi bežných detí v školách, ak sú v niektorej z tried aj deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. V. Gyürke reagoval, že zatiaľ jedinou osvedčenou je práca s rodinou, osobitne s dieťaťom a ďalej aj s pedagógom. I. Huňavá podporila **vznik podporného tímu pred nástupom do školy.**

Záver a úlohy:

- Z. Kráľovičová vyžiada od M. Špernogu dáta trnavských spojených škôl o početnosti a formách vzdelávania detí s ŤZP, ak také sú k dispozícii v súvislosti s plnením povinnej školskej dochádzky.
- Z. Kráľovičová osloví Platformu rodičov detí so zdravotným znevýhodnením / Úrad komisára pre osoby so zdravotným znevýhodnením a požiada o sprostredkovanie dát súvisiacich so vzdelávaním detí s ŤZP.

- Mesto Trnava skoncipuje výzvu pomáhajúcim organizáciám na predloženie konkrétnej systémovej pomoci deťom s ŤZP a ich rodinám, ktorá má obsahovať aj odhad finančných nákladov.
- Vedenie mesta posúdi možnosti zriadenia podporného tímu pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami pred ich nástupom do školy.

V Trnave 27. októbra 2023

Zapísala: Zuzana Kráľovičová, odbor strategického plánovania a projektového manažmentu MsÚ v Trnave, referát strategických dokumentov a prípravy projektov

Overila: Ingrid Huňavá, odbor sociálnych vecí MsÚ v Trnave, vedúca odboru